

علوم غزته سي

العدد - ٦

٢. حادي الاحمره  
١٤٨٦

## فائض حساب

مقدار فائضی افاده ایچون مثلاً یوزده بش  $\frac{10}{100}$  یوزده آلتی  $\frac{10}{100}$  تعبیر ایدرله مراد غروش ایه یوز غروشدو بش غروش فرائق ایه یوز فرائق ده بش فرائق لیره ایه یوز لیره ده بش لیره دیمکدر وهکذا .

فائض حسابی ایچون الگ ساده و قترای حساب برده اولدو برده مالیه ما مورلرینک یا پد قتری حسابدر شوکه فائض یوزده قاجدن ایه او مقداره مبلغی ضرب ایدرب حاصلدن ایکی خانه هوایه افراز ایدرله مثلاً

|                             |      |
|-----------------------------|------|
| سنوی فائضی نه ایدر          | ۱۰۰  |
| یوزده آلتی حاییه            | ۱۰   |
| ایک خانه افرازیده ۱۰۰۰ ایدر | ۱۰۰۰ |

اگر کسور قالورنه قتلوه کسر یوزده دیمکدر .  
 بوحسابک قاعده سی واحد حسابی در یعنی اولاً واحدک فائضی نه ایده یوز بولمالی بعده نه مقدار مبلغ اولور اولور واحد فائضی نه ضربده معلوم اولور

- (۱) مثلاً ۴۶۰ یوزده آلتی حسابید سنوی فائض نه ایدر  
فائض یوزده آلتی اولیجه دیملکردک واحدك فائض یی ایدر  
بناء علیه ۴۶۰ x یی نیغصورت کسر اولان ۶ عدده ضرب اولور  
بعده حاصل ضرب مخرج کسر اولان ۱۰۰ عدده تقسیم قلموز  
خارج قسمت فائض مطلوبدرک % ۷ ایدر یعنی فرائق ایسه  
۷ فرائق ۶۰ سانتیم وغروش ایسه ۷ غروش ۷ پاره چیقار  
(۲) مثلاً بر چفتی یوزده درت دیرن اداره صندوقه ۴۸ وحتی  
یوزلک کتوردوب تسلیم ایته ییدی ماهده فائض نه ایدر  
دیملک که واحدك فائض یی اولور برسنده ۵۸۶  
یوزلک ۷۱ یوزلک ۹۴ پاره کتیر برسنه ۱۷ ماهه منقسم اولدیندن  
شور برسنه لك فائض ۱۷ تقسیمده خارج قسمت آ یوزلک ۸۹ پاره  
ماهیه فائضدر بزیدی ماه ایچون فائض تحری ایدیوزر بوماهییه  
فائض ییدی کره بیوک آریوزر دیملک . بوجالده ۱۸۴ x ۷  
ضرب اولوب ۱۷ یوزلک ۸۱ پاره مطلوبی خبر ویرر  
(۳) رانت حسابی ورسم لمرک حسابی دایر یوزده حسابلری  
هپ بر قاعده اوزره در مثلاً دولت عثمانیه نك دیون داخلیه  
اسهامی یوزم بش فائض بکون ۴۴ دیو بر غزته ارقومش اولسه

علوم غزته حکم  
 دیمکدر که «۱» ویرا ایسه ک یوز ویرمیش کبی «۱۶» فائض الایقصد  
 ۱۵۰۰ ویردیک حالده سنوی نه مقدار رانت کتیر

واحد قاعده سی رجه  $\frac{1500 \times 5}{44}$  بیک بشیری صورت

«۱» اید ضرب بعده «۱» مخربه تقسیم ایدرسک «۱۶» رانت  
 کتیره جکی معلوم اولور

اشته بویا نمزدن اکلا شادی که اولاً کوستردیکز فائض حساب  
 یعنی مبلغی مقدار فائض ضرب و حاصل ضربیدن ایکی خانه قهویه اقرار  
 عمل سرهلی علم حسابده بیان اولان واحد قاعده سی اوزره در  
 و باقی کسر یوزده دیمکدر چونکه مخرج کسردانما یوزدر برده  
 مثلاً کیسه بشدن تعبیری دخی بی یوزده بر دیمکدر (یعنی ماه)

امور تجاریده خصوصاً ال دفترنده فائض یوزمک ایچون قاعده  
 حساب دهها ساره لشدر لشدر شویده که دفترده زنجیری  
 برزمیه رق و خارج از دفتر اعمال حساب حاجت مس ایتمیه رک قرلای  
 عملر داردر قایچ کبرن ایچون فائض مطلوب ایسه یکون مبلغ  
 عدد ایام اید ضرب اولوب آتی به تقسیم اولور اگر فائض  
 بی ایسه خارج قسمت تام فائضدر یوزده بش ایسه خارج قسمتن

برتنزیل ایدیلور و مثلاً  $\frac{۱}{۱۰۰}$  ایسه خارج قسمت تضعیف قنور  
فقط خارج قسمت وضعیتی مثال آتی ده کی رسم اوزره اولما

مثال  $۴۴۰۰$  فرانقک ۱۸ کونلک فائض نه ایدر  
ضرب با عدد ایام

حاصل ضرب ( که سدس آله حق )  
سدس (  $\frac{۱}{۶}$  ) فائض  
فائض حسابی برلق ایچون مثله ضم

$۴۴۰۰$  فرانقک ۱۸ کونلک یزرده آتی حسابیه فائض ۶ فرانق ۷۵  
ویزرده ۱۸ حسابیه ۱۹ فرانق ۷۵ سانقیم که  $\frac{۱}{۶}$  یارم فرانق بخروش  
حسابی اولورسه ۲۰ پاره

بربابه متعلق اعمال حسابیه یی تنظیم دفتر فتنه وار یارمیش اولدیم  
کتابده بیان ایلمش اولدینمدن اکامراجعت اوله

### فائض الفائض حسابی

فائضک فائضی و بعضاً فائض مرکب دیرلر که بر مبلغی فائضه یا تیروب  
میعارنده اخذ اولنمیان مقدار فائض دخی اسکی سرماییه یر ضم ایدلمکله  
سرماییه یی بیوته رک یوریدیلان فائضدر . شوتغیر یغزدرن پلک  
آچینن آکلا شیلحق درک برنک حسابی دخی یوقاروده شرح اولنان  
واحد یعنی واحده نسبت قاعده سی اوزره در